

סֵדֶר הַלְמוּד לְיוֹם ד' תְּשׁוּבָה:

סֵדֶר לְקוּטֵי מוֹחֲרֵי הַיּוֹמִי:

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה: זְמַנָּא חָדָא הָוָה קְאָזְלִינָן בְּסַפֵּינְתָא, וְחֲזִינָן הַהוּא פּוֹרָא דִּיתְבָּא לִיה חֲלָתָא אַגְבִּיָּה, וְקָדְחָה אַגְמָא עֲלוּיָה. סְבְרִינָן יְבִשְׁתָּא הוּא, וְסִלְקִינָן וְאֶפְיָנָן וְבִשְׁלִינָן אַגְבִּיָּה. וְכֵד חַם גַּבִּיָּה אֶתְחַפִּיָּה, וְאִי לָאו דִּהָוָה מְקַרְבָּא סַפֵּינְתָא, הָוָה טַבְּעִינָן (בָּבָא בַתְרָא עג:).

פֵּרוּשׁ לְסַב"ס:

דִּיתְבָּא חֲלָתָא אַגְבִּיָּה, שְׁתֵּיהּ חוּל נִקְבֵּץ עַל גַּבּוֹ: וְקָדְחָה עֲשָׂבִים עַל הַחוּל: וְסְבְרִינָן יְבִשְׁתָּא הִיא אִי הַיּוֹם הִיא:

וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה: חֲזִינָן לְהֵאִי פּוֹרָא וְכוּ', כִּי בְּגִלוּתֵנוּ, כְּבִיכּוּל, הֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא בְּהַסְתַּרְת פָּנִים, כְּמוֹ שְׁכַת־טוֹב (תְּהִלִּים ל): "הַסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ", שֶׁהוּא בְּחִינּוֹת רַחֲמִים, וּפְנָה עָרַף שֶׁהוּא בְּחִינּוֹת דִּין. וְכָל תְּפִלוֹתֵינוּ וּבִקְשׁוֹתֵנוּ, עַל זֶה שֶׁפְּנָה עָרַף אֱלֹהֵינוּ, שֶׁיַּחְזֹר אֶת פָּנָיו, כְּמוֹ שְׁכַת־טוֹב (שָׁם פ"ו): "פָּנָה אֵלַי". וְכְמוֹ שְׁכַת־טוֹב (בְּמִדְבָר ו): "יָאֵר ה' פָּנָיו".

וְכִשְׁאָנוּ רוּאִים אַרְךְ הַגְּלוּת, וּבְכָל יוֹם אֲנַחְנוּ צוֹעְקִים אֵלָיו וְאֵינָם נוֹשָׁעִים, – וַיֵּשׁ מֵעַמְּנוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל שְׁטוּעִים, חַם וְשָׁלוֹם, בְּלִבָּם, שֶׁכָּל הַתְּפִלוֹת הֵם לָרִיק, אֲבָל בְּאַמַּת כָּל הַתְּפִלוֹת – הַצְּדִיקִים שֶׁכָּל דוֹר וָדוֹר, הֵם מַעֲלִים אוֹתָם, וּמְקִימִים אוֹתָם, כְּמוֹ שְׁכַת־טוֹב: "וַיָּקָם מִשָּׁה אֶת הַמְּשָׁכָן". וּמַעֲלִין כָּל שִׁיפָּא וְשִׁיפָּא לְדוּכְתִיָּה, וּבּוֹנִין קוּמְתָהּ שֶׁל הַשְּׂכִינָה מְעַט מְעַט, עַד שִׁישְׁתִּלֵּם שְׁעוֹר קוּמְתָהּ, אָז יָבוֹא מְשִׁיחַ, דָּא מְשָׁה, וַיִּשְׁלִים אוֹתָהּ,

ויקים אותה בשלמות.

זֶה פְּרוּשׁ: חֲזִינָא לְהַאי כּוּרָא - הוּא בְּחִינַת צְדִיק הַדּוֹר, הַנִּקְרָא דָּג (עֵיין מֵאוּרֵי אֹר עֶרֶךְ דָּג וּבְזוּחַר וִיקְרָא מ"ב. וּבְדָף רַע"ח:) זֶה בְּחִינַת מִשֶּׁה מְשִׁיחַ. דִּיתְבָּא לִיה חֲלָתָא אַגְבִּיָּה - הֵינּוּ הַתְּפִלוֹת שֶׁאֵנּוּ מִתְּפִלִּים עַל זֶה, שֶׁכְּבִיכּוֹל פְּנֵה עֶרְף אֵלֵינוּ. יִתְבָּא לִיה - הֵינּוּ: "וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מִשֶּׁה", כִּי צָרִיךְ לְהָבִיא וּלְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלָּה לְהַצְדִּיק שְׁבַדּוֹר. וְקִדְחֵי עָלֶיהָ אַגְמָא - הֵינּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַבָּאִים עִם הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת "בְּתוֹלוֹת אַחֲרֶיהָ רַעוּתֶיהָ" וְכוּ', כִּי הַנְּשָׁמוֹת הֵן נִקְרָאִין עֲשָׂבִין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֻזְקָא ל ט"ז): "רַבָּה כְּצִמְח הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךְ".

וּסְבָרִינָן יִבְשָׁתָא הוּא - הֵינּוּ שֶׁהַתְּפִלוֹת אֵינָם עוֹשִׂים פְּרוּת, אֲבָל בְּאַמַּת אֵינּוּ כֵן, אֵלָּא סְלִקִּינָן וְאַפִּינָן וּבִשְׁלִינָן - הֵינּוּ כָּל הַתְּפִלוֹת סְלִקִּינָן וְעוֹלִין. וְכָל מַה שֶׁמֵּרְבִּין בְּתְפִלָּה, נִבְנֶה הַשְּׂכִינָה בְּיוֹתֵר, וּמְכִינָה אֶת עֲצָמָה לְזוּוג, וְזֶה 'אַפִּינָן וּבִשְׁלִינָן', כִּי אֲפִיָּה וּבִשׁוּל הֵם הַכְּנָה לְאַכִּילָה, לְבְּחִינַת זוּוג, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל"ט): "כִּי אִם הִלָּחֵם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל". כְּשֵׁיִשְׁתַּלֵּם קוּמָה שֶׁל כָּל הַשְּׂכִינָה, הֵינּוּ עַל-יְדֵי רַב הַתְּפִלוֹת, יִכְמְרוּ רַחֲמֵי, וַיִּתְּהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הַרַחֲמִים.

זֶה כִּד חַם - הֵינּוּ כִּי אֲשֶׁר יִכְמְרוּ רַחֲמֵי. גְּבִיָּה אֶתְהַפֵּךְ - הֵינּוּ שִׁיתְהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הַרַחֲמִים. וְאִי לֹא הוּי מִקְרַבִּינָן לְסְפִינָתָא - הֵינּוּ: "לְמַעַנִי לְמַעַנִי אֶעֱשֶׂה זֹאת" (יִשְׁעִיָּהוּ מ"ח) כִּדְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (וִיקְרָא כ"ז): "מִי הִקְדִּימְנִי וְאֲשַׁלֵּם לוֹ". מִי עָשָׂה לִי מְזוּזָה קֶדֶם שְׁנַתְתִּי לוֹ בֵּית וְכוּ'. נִמְצָא, שֶׁכָּל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלָּנוּ וְכָל הַתְּפִלוֹת - הֵכֵל מֵאֵתוֹ, וְאִין רָאוּי לְחַשֵּׁב לְקַבֵּל שְׂכָר עַל שׁוּם דְּבָר. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּרְאָה, שֶׁעַל-יְדֵי תְּפִלָּתָנוּ וְתוֹרָתָנוּ יִהְיֶה

הַגְּאֵלָה, אַף־עַל־פִּי־כֵן צָרִיכִין אֲנַחְנוּ לְחַסְדּוֹ, שְׂבַח־סְדּוֹ יִגְאֵל אֹתָנוּ.
 וְזֶה אֵי לֹא מִקְרִבִּינָן לְסַפִּינְתָא. זֶה בְּחִינַת חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (קִידוּשֵׁין פ"ב.) 'הַסְפָּנִין רַבָּן חֲסִידִים', אֵי לֹא
 חֶסֶדּוֹ, טַבְעֵינָן, חֵם וְשָׁלוֹם, בְּגָלוֹת.

וְזֶה פִּרְוֵשׁ: אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים – בְּחִינַת תְּפִלָּה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
 (דְּבָרִים כ"ו): "אֵת ה' הֵאמַרְתָּ הַיּוֹם". כֹּהֲנִים – הֵם
 בְּחִינַת תּוֹרָה, בְּחִינַת נְשָׁמוֹת כַּנ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָאכֵי ב): "כִּי
 שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה" וְכו'. אֲהָרֹן – בְּחִינַת מְשַׁפֵּט, כְּמוֹ
 שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"ח): "וְנָשָׂא אֲהָרֹן אֶת מְשַׁפֵּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". (חֶסֶד וצ"ל)
 כִּי צָרִיךְ לִזְהַר בְּחִינַת מְשַׁפֵּט כַּנ"ל, וְאִמְרַת אֱלֹהִים, וְאִמְרַת דִּיקָא (מִצְאָתִי בַכַּת"י הַמוֹעֵתֶק
 מַכַּת"י רַבִּינוּ ז"ל) כִּי צָרִיךְ לְהִבְיֵא כָּל הַתְּפִלוֹת לְבְּחִינַת מְשַׁה מְשִׁיחַ
 (חֶסֶד וצ"ל) וְהוּא יָקִים [אוֹתָם כַּמ"ש ויביאו אֶת הַמְּשַׁכֵּן אֶל מֹשֶׁה ויקם מֹשֶׁה] אֶת הַמְּשַׁכֵּן
 (מַכַּת"י). וְהוּא יָקִים אֶת הַמְּשַׁכֵּן. וְזֶה פִּרְוֵשׁ רַש"י: 'לְהַזְהִיר הַגְּדוֹלִים
 עַל הַקְּטַנִּים', הֵינּוּ צְדִיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְשַׁה מְשִׁיחַ מְאֹד הַגְּדוֹל
 יִזְהִיר וְיֵאִיר אֶת הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מְאֹד הַקָּטָן (עֵין זוּהַר פְּקוּדֵי
 רל"ח).

וְלִנְפֵשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמִּיו – הֵינּוּ עַל־יְדֵי שְׂמִירַת הַבְּרִית
 כַּנ"ל, כְּמוֹבָא בַזוּהַר (עֵיין זוּהַר ויקרא ט"ו: ועיין זוּהַר פְּקוּדֵי רַם"ג
 רַם"ד ועיין ת"כ פ"ט) 'עֲקָרָא דִּיצְרָא בִישָׂא – עַל עֲרִין וְהִיא עֲקָרָא
 דְּמִסְאָבוֹתָא'. וְכִשְׁיִשְׁמַר אֶת הַבְּרִית, זֹכֶה לְבְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנ"ל,
 וְזֹכֶה לְבְּחִינַת "תְּהַלְתִּי אֶחָטָם לָךְ", כִּי עֲקָר הָרִיחַ תְּלוּי בַּטְּהָרָה,
 כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (סוּטָה מ.ח.): 'מְשַׁבְּטָלָה הַטְּהָרָה
 – בְּטָלָה הָרִיחַ'. כְּמִבְּאֵר מְעֵשָׂה בְּגִמְרָא (שָׁם מ.ט.) 'שֶׁאָמַר: רִיחָא
 דְּחַנוּנִיתָא אֲנִי מְרִיחַ. אָמַר לִיה: בְּנִי, טְהָרָה יֵשׁ בְּךָ':

סדר קצור לקווי פלוטרי"ן הימני:

ז אין ראוי לחשב לקבל שכר על שום דבר, כי כל המעשים טובים שאלנו וכל התפלות הכל מאתו יתברך. על כן אפלו אם האדם זוכה לפעמים לאיזה ישועה והתקרבות קצת, אל יחשב שזכה לזה על ידי תורתו ותפלתו ומעשיו הטובים כי הכל מאתו יתברך בנ"ל, ולולא חסדו הגדול כבר היה נטבע חם ושלום בפה שהיה נטבע רחמנא לצלן:

ח עקרא דיצרא בישא הוא על עריין. והוא עקרא דמסאבותא. על כן צריכין לידע שעקר הנפיון של כל אדם בזה העולם הוא בתאוה זאת אשרי הזוכה לנצח המלחמה:

ט הצדיק האמת שבדור הוא בחינת מאור הגדול והוא מזהיר ומאיר את התפלה שהוא בחינת מאור הקטן:

סדר היי פלוטרי"ן הימני:

ובאותה השנה עסק הרבה מאד בענין הפונקטין, והצטיער עליהם הרבה מאד, ואמר כי לא דבר רק הוא, והקפיד מאד על האומרים שבודאי לא יתקיימו הפונקטין, כי איך אפשר שהשם יתברך יעשה חם ושלום זאת לישראל. והוא זכרוננו לברכה אמר בפה פעמים שהוא שטות, כי הלא מצינו שבבר היו בפה גזרות קשות על ישראל רחמנא לצלן מעתה.

ועוד דבר מזה הרבה שצריכין להתפחד מאד מאלו הגזרות הנשמעים חם ושלום, ושללא להחזיק אותם לדבר קל, רק צריכין להעתיר ולהתפלל ולצעק ולהתחנן הרבה הרבה לפני השם יתברך, אולי יעתר השם שנזכה לבטלם, כי בודאי תפלה וצעקה מועיל תמיד.

וְעַיִן בְּהַשִּׁיחָה הַשִּׁיכָה לְהַתּוֹרָה לְשֹׁמֵשׁ שָׁם אֶהְל בָּהֶם, שָׁם מִבְּאֵר
 עוֹד כַּמָּה וְכַמָּה הָיָה מִתְיַגֵּעַ אֲזִי בְּעֵתִים הַלְלוּ עַל אוֹדוֹת הַפּוֹנְקֻטִין
 שְׁנִשְׁמְעוּ אֲזִי, וְהֵן הֵן הַגְּזֵרוֹת שִׁיְצְאוּ בְיָמֵינוּ בְּעוֹזוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים
 שִׁשְׁעָשִׂירָה שָׁנָה אַחַר הַסִּתְלָקוֹתָיו, וּבְזִכּוֹת תְּפִלָּתוֹ נִתְעַכְּבוּ עַד
 הַנָּה. וְהַלְוָאֵי הָיוּ מְצִיִּתִים אוֹתוֹ לְהַרְעִישׁ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ מִקֶּדֶם
 לְעַסֵּק הַרְבֵּה בַתְּפִלוֹת וְצַעֲקוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּרָצוֹנוֹ בְּיָדָי הָיוּ
 מִתְבַּטְּלִין לְגַמְרֵי:

ז (ז) כְּשֶׁאָמַר הַתּוֹרָה וַיְהִי יָהִם מְרִיקִים שִׁקִּיָּהֶם בְּסִימָן י"ז בַּשַּׁבָּת
 חֲנֻכָּה תִקַּם"ו.

בְּאוֹתָהּ הַשָּׁנָה נִתְגַּיְרוּ גְרִים הַרְבֵּה מִחַמַּת שִׁמְצָאוּ בְּסִפְרֵיהֶם הַפֶּךָ
 אֲמוֹנָתָם, וְזֶה הָעֲנִין מִבְּאֵר הַיֵּטֵב שָׁם בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה הַנִּלְמַד מֵהֵיכָן
 בָּא זֹאת שִׁמְצָאוּ עִבּוֹ"ם בְּסִפְרֵיהֶם הַפֶּךָ אֲמוֹנָתָם וְכוּ' עַיִן שָׁם.

וּבְאוּר הָעֲנִין כְּפִשּׁוּטוֹ כִּי כָּבֵד נִשְׁמְעוּ דְבָרִים כְּאֵלוֹ מִפִּי כַּמָּה
 גְרִים, וּבְפֶרֶט בְּאוֹתָהּ הַשָּׁנָה שֶׁאָמַר רַבְנֵי זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה הַמֵּאֲמָר
 הַזֶּה אֲזִי הָיוּ בְּעוֹלָם מַעֲשִׂיֹת הַרְבֵּה כְּאֵלוֹ שִׁפְתָאֵם אַחַר שַׁבַּת
 חֲנֻכָּה שֶׁאָמַר רַבְנֵי זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה אֲזִי הַמֵּאֲמָר הַנִּלְמַד, אֲזִי נִתְגַּיְרוּ
 פְתָאֵם כְּמָר אֶחָד מִכְּפָר. וְהוּא הָיָה אַחֲרֵיכֶן אֶצְלוֹ זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה
 וְסִפֵּר לְפָנָיו שִׁמְצָא בְּדְבָרֵיהֶם הַפֶּךָ אֲמוֹנָתָם. וְכֵן אִשָּׁה אַחַת עָם
 בְּנִיָּה נִתְגַּיְרוּ אֲזִי, וְסִפְרָה שְׁבָנֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ נִתְגַּיְרוּ גַם־כֵּן מִחַמַּת
 שִׁמְצָאוּ מִבְּאֵר בְּסִפְרֵיהֶם הַפֶּךָ אֲמוֹנָתָם וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים.

גַּם מִהֲגַר צֶדֶק [פְּאִטְאֲצְקִי] שֶׁהָיָה בְּדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים הַסְּמוּכִים
 שֶׁהוּא מְפָרְסֵם מְאֹד, מְסִפְרִים מִמֶּנּוּ גַם־כֵּן שְׁנִתְגַּיְרוּ מִחַמַּת שִׁמְצָא
 בְּסִפְרֵיהֶם הַפֶּךָ אֲמוֹנָתָם. גַּם אֲנִכִּי דְבַרְתִּי עִם גַּר אֶחָד וְסִפֵּר לִי
 מֵעַיִן הַנִּלְמַד שֶׁמִּצָּא בְּסִפְרֵיהֶם הַפֶּךָ אֲמוֹנָתָם.

וְעַל־פִּי הַמֵּאֲמָר הַנִּלְמַד מִבְּאֵר סוּד הָעֲנִין הַיֵּטֵב וְהֵבִן מְאֹד וּבִימֵים

הֵהֱמָר שְׂאֵמֶר רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה הַתּוֹרָה הַנִּלְאָז נִתְגַּבְּרוּ גְּרִיִּם
הַרְבֵּה מְאֹד בְּעוֹלָם:

ח (ח) "רַבִּי יוֹנָתָן מִשְׁתַּעֵי-קַרְטָלִיתָא", בְּסִימָן י"ח. אִיזָה זְמַן קִדְם
שְׂאֵמֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת נִכְנָסְנוּ פֶּעַם אַחַת אֱלֹו אֲנִי וְחֻבְרִי וּבָאֲנוּ
לְחֻדְרוֹ, וְהָיָה שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמָּנוּ. עָנָה וְאָמַר,
אֲנִי חַיִּיתִי הַיּוֹם חַיִּים שְׁלֵא חַיִּיתִי עַדִּין מֵעוֹלָם, כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִיַּי
חַיִּים, וְהַכֹּל נִקְרָא חַיִּים, אֲבָל הַיּוֹם חַיִּיתִי חַיִּים טוֹבִים שְׁלֵא חַיִּיתִי
מֵעוֹלָם חַיִּים כַּאֲלָה.

וְאַחֲר־כֵּן הִתְחִיל לְדַבֵּר וּלְזַרֵק מִפִּיו הַקְּדוֹשׁ דְּבוּרִים וְגָלָה קֶצֶת
רְאֵשֵׁי פְּרָקִים מִהַתּוֹרָה קַרְטָלִיתָא וְלֹא גָלָה לָנוּ כָּל הַתּוֹרָה אֲזִי
בְּפִרוּשׁ, רַק רְאֵשֵׁי פְּרָקִים בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, גַּם אַחֲר־כֵּן דִּבֵּר עִמָּנוּ
עוֹד בְּזִמְנִים אַחֲרִים כַּמָּה פְּעָמִים מֵעַנִּין הַחַיִּים הַנִּלְאָז שְׁהַכֹּל נִקְרָא
חַיִּים.

וְגַם בְּעַנִּין חַיִּי צַעַר יֵשׁ חֲלוּקִים הַרְבֵּה וּמוֹבָן כְּוֹנָתוֹ שְׁעַקֵר הַחַיִּים
כְּשׁוֹזְכִין לִידַע מִמָּנוּ יִתְבַּרֵךְ וְלִחֲשִׁיג הַשְּׂגִת הַתּוֹרָה הַשְּׂגָה
אַמְתִּיּוֹת כִּי הֵם עַקֵר הַחַיִּים בְּאַמְתָּ כִּמוֹ שְׁכַת־טוֹב (דְּבָרִים ל): "כִּי הוּא
חַיִּיד" אֲבָל אִין כָּל הַחַיִּים שְׁוִין וְגַם אֲצִלוּ בְּעַצְמוֹ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה
הָיָה חֲלוּק בֵּין הַחַיִּים שֶׁל הַזְּמַן הַקֶּדֶם לַחַיִּים שֶׁל עַכְשָׁו, עַד
שְׁהַתְּפֹאֵר שְׁחֵי הַיּוֹם חַיִּים שְׁמֵעוֹלָם לֹא חֵי חַיִּים כַּאֲלָה. רְאֵה וְהַבֵּט
וְהִבֵּן עַמְּקוֹת הַלְשׁוֹן הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, אֲשֶׁר־יֵנוּ שְׁזֹכִינוּ לְרְאוֹת אִישׁ חֵי
כַּזֶּה:

סֵדֶר הַאֲלָף-בֵּית הַיּוֹמִי:

חֵלֶק שְׁנֵי א. כְּשֶׁהֲצַמְחִים גְּדִלִים בְּמִלּוֹאֵם, עַל־יַדֵּי זֶה אַהֲבָה
בְּעוֹלָם. ב. אַהֲבַת אִשָּׁה לְבַעְלָהּ נִכָּר בְּזִבּוּבִים וְיִתּוּשִׁים שְׁבַבֵּית גַּם

זֶקֶק נָתַן וְלֹא יַעֲבֹר

קלח — אמר מוהר"ת זצ"ל "צדק צניח מקוה שדף צהר מספרי רבנו יהיה תיקון רב" —
— חק נתן ולא יעבור" יצא לאור ע"י הוצאת "נצחתי ואנצח" שע"י ישיבת תיקון המידות —

על ידי אהבתם יכולין לידע כח היצר הרע אם כבר נחלש אם לאו. ג. חכמי הדור שיש ביניהם אהבה, שרואים זה עם זה לפרקים, אזי יש כח בידם לדון את כל העולם ודיניהם דין, ואין מי שישנה ויבטל דינם, כי הקדוש ברוך הוא אב בית דין שלהם. ד. על ידי שנאת-חנם נכשל בטרפות. ה. על ידי תאות אכילה הוא אוהב בן אחד יותר משאר בניו.

אמונה א. צריך להאמין בהשם יתברך בדרך אמונה ולא בדרך מופת. ב. על ידי ענה תזכה לאמונה. ג. בראותך שנוי מעשה, אל תאמר מקרה הוא, אלא תאמין כי זה השגחת השם יתברך. ד. יש דברים שהם מביאים הזק גדול לעולם. והדבר קשה: למה נבראו? תדע, שבודאי יש בהם צד אחד לטובה. ה. מי שיש לו הנאה מדבור של אפיקורוס אפלו שאינו מדברי אפיקורסות, על ידי זה בא להרהורי עבודה זרה. ו. על ידי אמונה האדם חביב להשם יתברך באשה לבעלה. ז. מי שאינו מכין את לבו, אינו יכול לבוא לאמונה. ח. מי שנאבד לו איזהו דבר, בידוע שנפל מאמונתו. ט. מי שנאבד אמונתו ממנו, ילך על קברי ישראל ויספר החסדים, שעשה לו הקדוש ברוך הוא. י. אמונה תולה בפה של אדם. יא. על ידי הלמוד נשברים כל הכפירות. יב. על ידי אמונה נתברך. יג. על ידי רבוי אכילה נופלים מאמונה. יד. בשתתכל בשמים כשהם זכים ובהירים, תזכה לאמונת חכמים. טו. כשנופל איזה קשיא על השם יתברך, אזי תשתק, ועל ידי השתיקה מחשבותיך בעצמם ישיבו לך תרוץ על קשיותיך. טז. כשמחרפין אותך, ואתה שותק, תזכה להבין תרוץ על קשיותיך ותזכה לרוח בינה. יז. כשיש לאדם מתנגדים לומדים ועשירים גדולים, דע, שזה נעשה מחמת שנפל כפה פעמים מאמונה. יח.

אמונה חשוב בצדקה. יט. על ידי אמונה נתחכם. כ. מתחלה צריך להאמין בהשם יתברך, ואחר כך יזכה להבין אותו בשכל.

סדר שפתי הר"ן הימני:

והכלל שכל המיני בקשות שבכולם שנמצאים באיזה ספר שיהיה המצוי בינינו הכל באשר לכל לא הניח שום תחנה ובקשה שלא אמרה כמה וכמה פעמים הן תהלים וספר "שערי ציון" והבקשות הנדפסים בהסדורים הגדולים ושאר מיני בקשות ותחנות ואפלו התחנות הנדפסים בלשון אשכנזי כלם לא הניח מלאמרם, והיה רגיל לומר כל התחנות שאחר מעמדות הנדפסים אחר כל יום ויום והוא היה רגיל לומר כל התחנות כלם של כל הימים בפעם אחד גם היה רגיל לפעמים לומר בתהלים רק הפסוקים המדברים מתחנות ובקשות וצעקה להשם יתברך, והיה אומר רק פסוקים אלו והשאר לא היה אומר והיה אומר כל הפסוקים האלו מכל

ספר תהלים בפעם אחד:

ומלבד כל זה העקר היה מה שהיה מתפלל מעצמו, דהינו מה שהיה רגיל לדבר מלבו לפני השם יתברך בלשון אשכנזי, שהיה מתפלל וטוען לפני השם יתברך בכמה וכמה מיני טענות ותחנות ובקשות שאמר מדעתו ומלבו כפי"ל שיזכהו השם יתברך לעבודתו וזהו העקר מה שהועיל לו לזכות למה שזכה, כך שמענו

מפיו הקדוש בפרוש:

יא וכמה פעמים היה מדבר לפני השם יתברך דברי תחנות ובקשות מלבו ונדמן לו בתוך דבוריו טענות יפות ותפלות נכונות ומסדרות והוטבו בעיניו והיה כותבם אצלו לזכרון למען יהיה רגיל להתפלל אותם גם אחר כך וכן היה רגיל בענין זה לדבר בינו לבין קונו הרבה מאד מאד וכל תפלותיו היו שיזכה

לְהִתְקַרֵּב לַיהוָה יִתְבָּרֵךְ וְהָיוּ לוֹ טַעֲנוֹת גְּדוּלוֹת לַיהוָה יִתְבָּרֵךְ עַל זֶה:

יב וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן הָיָה נְדָמָה לוֹ תָמִיד שְׂאִין מִסְתַּכְּלִין עָלָיו כָּלֵל וְאִין שׁוֹמְעִין לוֹ כָּלֵל רַק אֲדַרְבָּא, נְדָמָה לוֹ שְׁמַרְחִיקִין אוֹתוֹ מֵעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּכָל מִינֵי הַתְּרַחֲקוֹת וְכֹאֵלֹּי אִין רוֹצִין בּוֹ כָּלֵל וְכָלֵל כִּי הָיָה רוֹאֶה שְׁחוֹלְפִין וְעוֹבְרִין כַּמָּה וְכַמָּה יָמִים וְשָׁנִים וְעַדִּין הוּא רַחוּק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְלֹא זָכָה עַדִּין לְשׁוֹם הַתְּקַרְבוֹת, עַל כֵּן נְדָמָה בְּעֵינָיו שְׂאִין שׁוֹמְעִין דְּבָרָיו כָּלֵל וְאִין מִסְתַּכְּלִין עָלָיו כָּלֵל רַק אֲדַרְבָּא, מְרַחֲקִין אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי הַתְּרַחֲקוֹת מֵעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ אֶף־עַל־פִּי־כֵן הָיָה מְחִיזֵק עֲצָמוֹ מְאֹד וְלֹא הִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְכַמָּה פְּעָמִים הָיָה שֶׁהָיָה נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ מִחֲמַת זֶה שְׂרָאָה שֶׁהוּא מִתְּפַלֵּל וּמַעֲתִיר וּמַפְצִיר כָּל כַּף שִׁיתְקַרֵּב לְעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְאִין מִסְתַּכְּלִין עָלָיו כָּלֵל, וּמִחֲמַת זֶה נָפַל לְפְעָמִים בְּדַעְתּוֹ וְלֹא הָיָה מְדַבֵּר עוֹד כָּל־כַּף בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנֵי אֵיזָה יָמִים אַחֲר־כַּף נִזְכָּר בְּעֲצָמוֹ וְהִתְבִּישׁ בְּעֲצָמוֹ עַל שֶׁהִרְהַר אַחֲרֵי מַדּוּתָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי בְּאַמְתַּ בּוֹדָאי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ חֲנוּן וְרַחוּם וְכוּ' וּבּוֹדָאי הוּא רוֹצֵה לְקַרְבוֹ וְכוּ' וְחִזַּר וְנִתְחַזַּק בְּדַעְתּוֹ, וְהִתְחִיל שׁוֹב לְהַעֲתִיר וּלְדַבֵּר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כַּנֵּ"ל וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים:

סֵדֶר שְׁלֵחַי עֲרוּךְ הַיּוֹמִי:

(ג) יש נוהגין להמתין לברך על נט"י עד בואם לבית הכנסת ומסדרים אותם עם שאר הברכות ובני ספרד לא נהגו כן: ועכ"פ לא יברך ב"פ ומי שמברכם בביתו לא יברך בבית הכנסת וכן מי שמברכם בבהכנ"ס לא יברך בביתו (כל בו סימן ב') ומי שלומד קודם שיכנס לבית הכנסת או מתפלל קודם יברכם בביתו ולא יברך בבית הכנסת ואפילו בכהאי גוונא יש נוהגין לסדרם עם שאר ברכות בבית הכנסת ואין מברכין

בביתם (מהרי"ל הלכות תפלה): (ג) ברכת אלקי נשמה אינה פותחת בברוך מפני שהוא ברכת ההודאה וברכת ההודאות אין פותחות בברוך כמו שמצינו בברכת הגשמים: (ד) יש נוהגין שאחר שבירך אחד ברכת השחר וענו אחריו אמן חוזר אחד מהעונים אמן ומברך ועונים אחריו אמן וכסדר הזה עושין כל אותם שענו אמן תחלה ואין לערער עליהם ולומר שכבר יצאו באמן שענו תחלה מפני שהמברך אינו מכוין להוציא אחרים ואפילו אם היה המברך מכוין להוציא אחרים הם מכונים שלא לצאת בברכתו:

סימן ז (א) כל היום כשעושה צרכיו בין קטנים בין גדולים מברך אשר יצר ולא על נטילת ידיים אף אם רוצה ללמוד או להתפלל מיד: הגה היו ידיו מלוכלכות שפשף בהן אפ"ה אינו מברך על נטילת ידיים (סמ"ג סימן כ"ז מ"ט): (ב) הטיל מים ולא שפשף אע"פ שצריך לברך אשר יצר אין צריך ליטול ידיו אלא משום נקיות או משום הכון: (ג) הטיל מים והסיה דעתו מלהטיל מים ואח"כ נמלך והטיל מים פעם אחרת צריך לברך ב"פ אשר יצר: (ד) אין שיעור להשתין מים כי אפילו לטפה אחת חייב לברך שאם יסתם הנקב מלהוציא הטפה ההיא היה קשה לו וחייב להודות:

סימן ח (א) יתעטף בציצית ויברך מעומד: (ב) סדר עטיפתו כדרך בני אדם שמתכסים בכסותם ועוסקים במלאכתם פעמים בכיסוי הראש פעמים בגילוי הראש ונכון שיכסה ראשו בטלית: (ג) טליתות קטנים שלנו שאנו נוהגים ללבוש אע"פ שאין בהם עיטוף יוצאין בהם ידי חובת ציצית וטוב להניח אותו על ראשו רחבו לקומתו ולהתעטף בו ויעמוד כך מעוטף לפחות כדי הילוך ד' אמות ואח"כ ימשכנו מעל ראשו וילבישנו: (ד) מחזיר שתי ציציות לפניו ושתים לאחריו כדי שיהא

מסובב במצות: (ה) מברך להתעטף בציצית אם שנים או שלשה מתעטפים בטלית כאחת (פי' בפעם אחת) כלם מברכים ואם רצו אחד מברך והאחרים יענו אמן: (ו) על טלית קטן יכול לברך להתעטף אע"פ שאינו מתעטף אלא לובשו: הגה ויש אומרים שמברכין עליו על מצות ציצית וכן נוהגין ואין לשנות (כל בו סימן כ"ב ונ"י בה"ק דף פ"ו ע"ב): (ז) צריך להפריד חוטי הציצית זה מזה: (ח) יכולין להתעטפו שצונו הקב"ה להתעטף בו כדי שנזכור כל מצותיו לעשותם: (ט) קודם שיברך יעיין בחוטי הציצית אם הם כשרים כדי שלא יברך לבטלה: (י) אם לובש טלית קטן בעוד שאין ידיו נקיות ילבשו בלא ברכה וכשיטול ידיו ימשמש בציצית ויברך עליו או כשילבש טלית אחר יברך עליו ויכוין לפטור גם את זה ואין צריך למשמש בציציות של ראשון: (יא) עיקר מצות טלית קטן ללובשו על בגדיו כדי שתמיד יראהו ויזכור המצות: (יב) אם יש לו כמה בגדים של ארבע כנפות כלם חייבים בציצית ואם לבשם כלם בלא הפסק והיה דעתו מתחלה על כלם לא יברך אלא ברכה א' אם מפסיק ביניהם צריך לברך על כל אחת ואחת והוא הדין אם לא היה בדעתו מתחלה על כלם הוי כמפסיק ביניהם: הגה וכן אם פשט הראשון קודם שלבש השני צריך לחזור ולברך (ת"ה סימן מ"ה):

סדר לקוטי תפלות היומיומי:

כב: וְאֲנִי בְּרִיָּה קְלָה וְשִׁפְלָה שְׁבַכָּל הַנְּבָרָאִים טְפָה סְרוּחָה, גּוֹשׁ עֶפֶר, אָבֶק פּוֹרֵחַ, מְרֻדְתִּי נֶגֶד אֵל עוֹלָם יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְעַד וְהַנְּנִי מֵאֲמִין בְּזֶה שְׂאֵם הָיִיתִי מִתְחִיל לְהִרְגִישׁ חֵלֶק אֶחָד מֵאֲלֻפִּים וְרַבּוֹת מֵעֶצֶם מְרִירוֹת וּכְאֵב אֶחָד מִחֲטָאֵי וְעוֹנוֹתַי הַמְּרַבִּים, בְּוִדְאֵי לֹא הָיָה מְקוֹם שְׁיֻכַּל לְסַבֵּל אֶת קוֹל זַעֲקָתִי, וְלֹא הָיִיתִי יָכוֹל לְסַבֵּל אֶת קוֹל זַעֲקָתִי וְעֶצֶם כְּאֲבִי וּמְרִירַת לְבִי אֲפִלּוּ רָגַע קְלָה, וְכָל

הָעוֹלָם כֵּלּוֹ לֹא הָיָה יְכוּל לְסַבֵּל אֶת קוֹל צַעֲקוֹתַי אֹי אֹי אֹי, אֹיָהּ
עַל נַפְשֵׁי נַעֲוִיתַי מִשְׁמַע נְבִהְלֹתַי מִרְאוֹת, וְהִסְכַּלְתִּי הַרְבֵּה מְאֹד
וְעַל-יְדֵי מַעֲשֵׂי הָרָעִים וּפְשָׁעֵי הַמְרֻבִּים פָּגַמְתִּי בְּתוֹרַתְךָ הַקְּדוּשָׁה
וְהַטְּהוֹרָה וְהַתְּמִימָה, וְקִלְקַלְתִּי וְהִפַּכְתִּי צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשִׁים וְהִכְנַסְתִּי אוֹתָם בְּמִקְוֹמוֹת אֲשֶׁר לֹא נָתַן לְהִזְכֵּר
וְהִצְרוּפִים הָהֵם אֲשֶׁר הִפַּכְתִּי דְבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים נְחַקְקוּ עַל
עֲצוּמוֹתַי, וְעַל-יְדֵי-זֶה נָתַתִּי חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי לְהַעֲכוּ"ם וְנָתַתִּי לָהֶם
מִמְשָׁלָה, וְהֵאֲרַכְתִּי אֶת הַגְּלוּת עַל יְדֵי עֲוֹנוֹתַי הַמְרֻבִּים וְעַתָּה "מָה
יֵשׁ לִי עוֹד צְדָקָה וְלִזְעַק עוֹד אֵל הַמֶּלֶךְ":

כג: אָבֵל אֶפְעַל-פִּי-כֵן עֲדִין לֹא אֲבַדָּה תִקְוֹתַי וְתוֹחַלְתִּי מֵה', כִּי
חָפִץ חֶסֶד הוּא, כִּי אַתָּה רוֹצֵה בְּתִשׁוּבַת רְשָׁעִים וְאִין אַתָּה חָפִץ
בְּמִיתָתָם וּבְרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים לְמִדְתָּנוּ לְהַתְּוֹדוֹת לְפָנֶיךָ עַל כָּל
חַטֹּאתֵינוּ וְעֲוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ, וְהוֹרִיתָ לָנוּ עַל יְדֵי חֲכָמֶיךָ הַקְּדוּשִׁים
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה לְהַתְּוֹדוֹת וְדוּי דְבָרִים לְפָנַי הַתְּלִמִּיד חָכֵם
וְהַצַּדִּיק הָאֵמֶת שְׁבַדוֹר, לְמַעַן עַל-יְדֵי-זֶה תִכַּפֵּר לָנוּ עַל כָּל
עֲוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "חֲמַת מֶלֶךְ מְלֹאכֵי מוֹת וְאִישׁ
חָכֵם יִכְפַּרְנָה", וְכְמוֹ שְׁכָתוֹב: "וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע לְשִׂאֲרִית" לְמִי
שְׁמִשִּׁים עֲצֵמוֹ כְּשִׂירִים, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֵמֶת הַחָכֵם שְׁבַדוֹר,
שֶׁהוּא "עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה", וְעַל-יְדֵי-זֶה
הוּא יְכוּל לְהַעֲלוֹת וְדוּי דְבָרָנוּ לְפָנֶיךָ וּלְכַפֵּר כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וּלְהוֹצִיא
כָּל הַצְרוּפִים רָעִים שֶׁנְּחַקְקוּ עַל עֲצֵמוֹתֵינוּ עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְלַהֲפֹךְ
כָּל הַצְרוּפִים רָעִים מִרַע לְטוֹב שִׂיחֵיו נַעֲשִׂים מֵהֶם צְרוּפִים קְדוּשִׁים
כְּבִתְחִלָּה, עַל-יְדֵי וְדוּי דְבָרָנוּ לְפָנֶיךָ וְאִין יִתְחַבְּרוּ וְיִתְרַפְּאוּ שְׁבָרֵי
עֲצֵמוֹתֵינוּ, וְיָשׁוּבוּ כָּל אֶחָד לְמִקְוָמָם בְּשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה
לְהַכִּיל בְּךָ ה' אֱלֹקֵינוּ בְּאוֹרְךָ הָאִין סוּף:

זֶקֶן נָתַן וְלֹא יַעֲבֹר

קמ"ד ❦ צִמְרֵן מִזֶּה רִנְיָתָהּ זִיכָרֹן לְ"צֶדֶק צְדִיק מִקֻּוֹה שִׁדְחָהּ לְצַדִּיק מִסִּפְרֵי רַבְּנֵינוּ יִהְיֶה תִּיקוֹן לְכָל" ❦
❦ "חֵק נָתַן וְלֹא יַעֲבֹר" יֵצֵא לְאוֹר עַיִן הוֹצֵאת "נִצְחָתִי וְאֵנָח" שְׁעֵי יוֹשֵׁבֵת תִּיקוֹן הַמִּידוֹת ❦

כד: אָנָּה ה', רַחֲמָן מָלֵא רַחֲמִים, חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּךָ
נִדָּח "זְכוֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסִדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הִמָּה", וְרֵאָה "כִּי אָזַלְתָּ יָד
וְאַפָּס עָצוֹר וְעָזוֹב" מֵהַ נַעֲשֶׂה עִתָּהּ ה' אֱלֹקֵינוּ, כִּי נִשְׁאַרְנוּ יְתוּמִים
וְאִין אָב, וְאִין מִי יַעֲמֵד בְּעֵדְנוּ אָבֵד חָסִיד מִן הָאָרֶץ וְצַדִּיקֵי אֱמֶת
וְחַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁהָיָה לָהֶם כָּל הַכַּח הַזֶּה שֶׁהוֹכַרְתִּי לְפָנֶיךָ וַיּוֹתֵר
וַיּוֹתֵר מִזֶּה, הֲלֹא נִסְתַּלְקוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עַד אֲשֶׁר נִשְׁאַרְנוּ
רִיקִים וְחַסְרִים מְכֹל טוֹב וְנִשְׁאַרְנוּ כִּתְרָן בְּרֵאשִׁי הָהָר וְכַנִּים עַל
הַגְּבֻעָה וְאִם אֲמַנָּם, בְּיָדַי אִין דוֹר יְתוּם, וּבְיָדַי יֵשׁ צַדִּיקִים
אֱמֶתִּים גַּם בַּדּוֹר הַזֶּה, אֵךְ הֵם בְּהַעֲלֵם וּבְהַסְתֵּר מֵעֵינֵינוּ, וְאִין אָנוּ
זוֹכִים לִידַע מֵהֶם וּלְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם וְעִתָּהּ ה' אֱלֹקֵינוּ, לְהִיכֵן נִפְנָה
לְבַקֵּשׁ תְּרוּפָה וְצָרִי לְמַכַּתֵּינוּ וְאִיָּה אֵיפָה הָרוּפָא נִפְשׁוֹת לְחַבֵּשׁ
וּלְרַפְּאוֹת מַכּוֹתֵינוּ וּכְאֵבְנוּ הָאֲנוּשָׁה מְאֹד אִזִּי לָנוּ כִּי שִׁדְדָנוּ, "וְנַמֵּם
כָּל לֵב וְכָשְׁלוּ כָּל בְּרַכִּים" בְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ בַּצְּהָרִים וְנִלְקַח מִמֶּנּוּ
מִחֲמַד עֵינֵינוּ, מִשִּׁיב נִפְשָׁנוּ, חֵינּוּ וְאָרֶךְ יָמֵינוּ תִּפְאַרֶת רֵאשֵׁנוּ
גְּאוֹן עֵזְנוּ, נִפְשָׁנוּ וְרוּחָנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ קִדְשָׁתֵנוּ וְטַהֲרָתֵנוּ, הֵן הִמָּה
צַדִּיקֵי אֱמֶת קְדוּשֵׁי עֲלִיוֹן אֲשֶׁר נִסְתַּלְקוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ, סָעוּ הִמָּה
לְמַנוּחֹת, עֲזְבוּ אוֹתָנוּ לְאַנְחֹת וְרֵאָה אֶת עַמְּךָ מְרוּדִים מְאֹד
בְּתַכְלִית הִירִידָה:

כה: וְאַתָּה ה' אֱלֹקִים אֱמֶת, בּוֹחֵן לְבוֹת וּכְלִיּוֹת, וְאַתָּה יוֹדַע צְפוֹן
לְבָבְנוּ וְעֵצִים תְּשׁוּקָתֵנוּ וְתִשׁוּקָתְךָ כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר
נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשָׁם לְמִצָּא מְזוֹר וְתְרוּפָה לְמַכַּתָּם כָּל אִישׁ
אֲשֶׁר יוֹדַע אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ, כָּלֵם כְּאֶחָד תְּאֲבִים וּמִשְׁתוֹקְקִים וּמְצַפִּים
וּמְחַכִּים לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק הָאֱמֶת, לְמַעַן יֵשִׁיב אוֹתָם מֵעוֹנוֹתֵיהֶם
וַיִּתְקַן פְּשָׁעֵיהֶם וַיּוֹרֶה לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נִלְךָ בָּהּ וְאַתָּה הַמַּעֲשֶׂה
אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה:

כו: ועתה ה' אלקינו, איה חסדיך הראשונים, אשר מעולם היו בכל דור ודור צדיקי אמת רועי ישראל, אשר נשאו אותם בחיקם "כאשר ישא האמן את היונק", עד אשר הזרו אותם דרכי ה' וקרבו אותם אליך ועתה למה זנחת אותנו, והכית אותנו מכה אשר לא כתובה בתורה זו מיתת הצדיקים אשר היא קשה מחרבן בית המקדש ולמה תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה, ואנן יתמי דיתמי, עוללים לא ראו אור, מלכלכים בכל מיני שטותים מלאים חטא ועוון ופשע מה נעשה ומה נפעל, ולהיכן נלך ונשוטט לבקש תרופה ותחבולה ועצה לצאת מכסילות דעתנו ורע לבבנו וכעור מעשינו: